

ZAPOBIEGANIE ROZWOJOWI NIEDOWIDZENIA - WCZESNE WYKRYWANIE WAD WZROKU I ZEZA U DZIECI

Celem Programu jest zapobieganie rozwojowi niedowidzenia i poprawa funkcji narządu wzroku u dzieci w wieku 4-5 lat z terenu województwa łódzkiego poprzez wczesne wykrywanie wad wzroku oraz zeza. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby zdrowotne najmłodszej populacji regionu. Według danych Wojewódzkiego Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi zaburzenia refrakcji i akomodacji stanowią trzeci, co do częstotliwości występowania problem zdrowotny wśród dzieci i młodzieży w województwie łódzkim, a ponadto występowanie zaburzeń widzenia wpływa na dalszy rozwój dziecka oraz jego postępy w nauce.

Program obejmuje przeprowadzenie wywiadu z rodzicem/opiekunem dziecka oraz wykonanie badań okulistycznych w kierunku wad refrakcji oraz zeza, takich jak: badanie refrakcji autorefraktometrem, badanie ostrości wzroku, badanie ustawienia gałek ocznych, (test odbłasków rogówkowych, cover-test), badanie widzenia stereoskopowego oraz badanie dna oka.

W 2010 r., będącym **czwartym rokiem realizacji** Programu, zawarto 10 umów na wykonanie świadczeń zdrowotnych w ramach Programu z placówkami z terenu Łodzi, Rawy Mazowieckiej, Pabianic i Łasku. Były to:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rawie Mazowieckiej,
2. Prywatny Gabinet Okulistyczny Anna Kieremkampt-Rosiak w Łasku,
3. Gabinet Okulistyczny Teresa Biedrzcka-Kądziela w Rawie Mazowieckiej,
4. NZOZ Centrum Soczewek Kontaktowych w Łodzi,
5. NZOZ M.Rokicka w Pabianicach,
6. Centrum Medyczne ProMED sp. z o.o. NZOZ w Pabianicach,
7. NZOZ „Akorja” w Łodzi,
8. NZOZ „Sal-Med” w Łodzi,
9. NZOZ „SANMED” Sp. z o.o. w Łodzi,
10. Miejska Przychodnia „Widzew” w Łodzi.

Pierwotnie w budżecie województwa łódzkiego w 2010 roku zaplanowano na realizację Programu kwotę 100.000 zł. Następnie kwotę tą zwiększono i w efekcie wartość podpisanych umów wyniosła **110.470 zł**, zaś rzeczywisty koszt badań wyniósł **81.360,50 zł**.

W celu dotarcia do mieszkańców województwa z informacją o Programie, Urząd Marszałkowski w Łodzi oraz placówki realizujące Program przeprowadziły akcję promocyjno-

informacyjną. Ze środków budżetu województwa wydrukowano plakaty i ulotki (16.000 ulotek i 850 plakatów). Ponadto, o realizowanym Programie powiadomiono wybrane gminy, ośrodki pomocy społecznej, przedszkola, domy dziecka, fundacje i stowarzyszenia. Materiały promocyjne przekazano także do Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Łodzi, Wojewódzkiego Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi i kuratorium. Następnie informację o Programie rozpowszechniano poprzez Internet, gazety lokalne oraz radio. Ponadto plakaty promujące Program zostały zamieszczone w środkach komunikacji miejskiej.

Wyniki Programu

W trakcie wizyty okulistycznej odbywającej się w ramach programu, z rodzicami bądź opiekunami dzieci, został przeprowadzany wywiad w kierunku czynników ryzyka występowania zaburzeń wzroku u dzieci.

W ciągu całego okresu realizacji Programu w 2010 roku przebadano **1.388 dzieci** w wieku 4 i 5 lat z terenu województwa łódzkiego, przy czym dziewczynki stanowiły 50,22% (697), a chłopcy 49,78% (691).

Z analizy ankiet wynika, iż 69,88% tj. 970 dzieci nie miała wcześniej wykonywanego badania okulistycznego (u 0,94 % dzieci, tj. 13 dzieci brak danych na ten temat).

Odsetek dzieci, które miało kiedyś uraz głowy lub narządu wzroku był niewielki i wynosił 4,18 % (tj. 58 osób), przy czym w przypadku 1,3% dzieci tj. 18 badanych brak jest danych na ten temat.

Wśród wszystkich przebadanych dzieci 6,34% (tj. 88 dzieci) urodziło się jako wcześniaki (odnośnie 0,29% tj. 4 badanych - brak danych na ten temat).

Z przeprowadzonego wywiadu medycznego wynika również, iż odsetek dzieci z rozpoznaną dysleksją był niewielki i wynosił 0,5% (tj. 7 dzieci). Należy jednak zaznaczyć, iż w przypadku 2,74% pacjentów tj. 38 dzieci opiekunowie zaznaczyli w ankiecie brak wiedzy w tym zakresie.

Odsetek 4 i 5 - latków, które chorują, bądź chorowały na poważną chorobę lub jest pod opieką specjalistów wynosił 20,46% tj. 284 dzieci (u 1 dziecka – brak danych).

Inne objawy, które mogą świadczyć o występowaniu zaburzeń wzroku u dziecka, m.in.: trudności z utrzymaniem równowagi, zła ocena odległości, łzawienie oczu stwierdzono u 24,86% badanych (tj. 345 osób).

Na podstawie karty badania profilaktycznego można stwierdzić, iż spośród wszystkich przebadanych 14,91% dzieci miało nieprawidłową ostrość wzroku (tj. 207 dzieci), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością wynosił 14,47% (tj. 100 chłopców), a dziewczynek 15,35% (107 dziewczynek).

Wśród badanych 4 i 5 – latków 23,70% (tj. 329 osób) miało nieprawidłową refrakcję. Odsetek chłopców, u których wynik badania refrakcji autorefraktometrem był nieprawidłowy wynosił 25,04% (tj. 173 chłopców), a dziewczynek wynosił 22,38% (tj. 156 dziewczynek).

Nieprawidłowe ustawienie oczu zaobserwowano u 4,38% 4 i 5 - latków (tj. 67 dzieci), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością wynosił 4,63% (32 dzieci), a odsetek dziewczynek – 5,02%

Wśród wszystkich przebadanych dzieci nieprawidłowy wynik widzenia stereoskopowego miało 5,12% dzieci (tj. 71 osób). Chłopcy, u których zaobserwowano nieprawidłowe ustawienie obuoczne stanowili 4,63% (tj. 32), natomiast dziewczynki stanowiły 5,60% (tj. 39).

Nieprawidłowy wynik badania dna oka stwierdzono u 5,48% dzieci (tj. 76 badanych), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością stanowił 5,93% (tj. 41 badanych), a dziewczynek 5,02% (tj. 35).

Informacje dotyczące wyników badań, które wykonano u 4 i 5 – latków w 2010 roku, zawiera Tabela Nr 1 oraz Wykres Nr 1.

Wykres Nr 1

Porównanie odsetka dziewczynek i chłopców według rozpoznania lekarskiego przeprowadzonego w ramach Programu

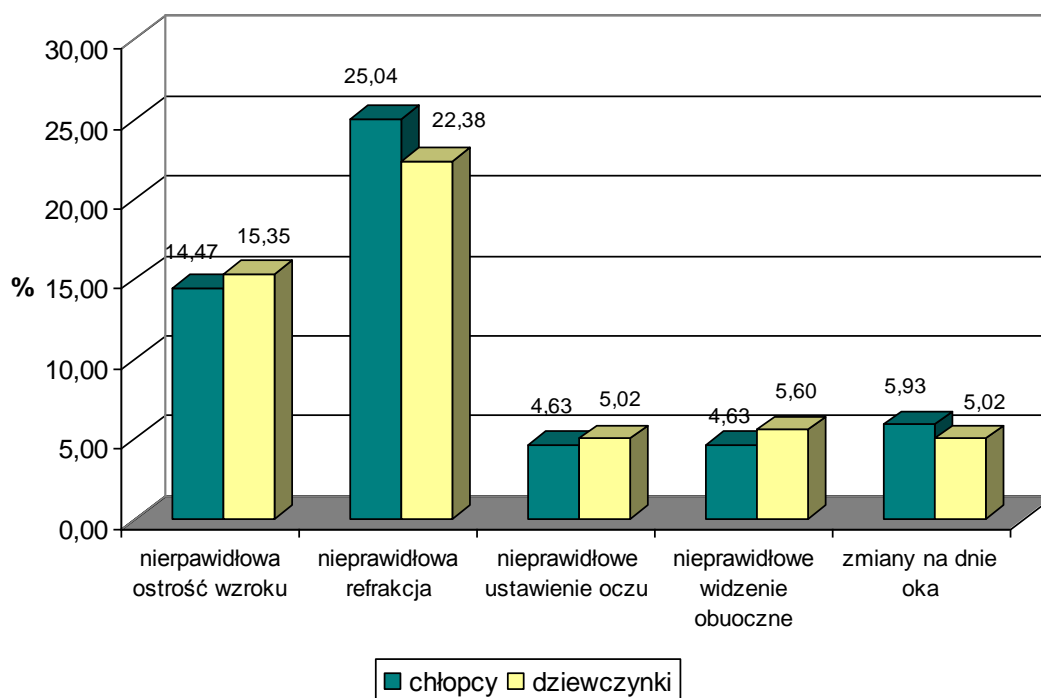

Tabela Nr 1.

Wyniki badań wykonanych w ramach programu profilaktycznego pn. „Zapobieganie rozwojowi niedowidzenia – wczesne wykrywanie wad wzroku i zeza u dzieci”.

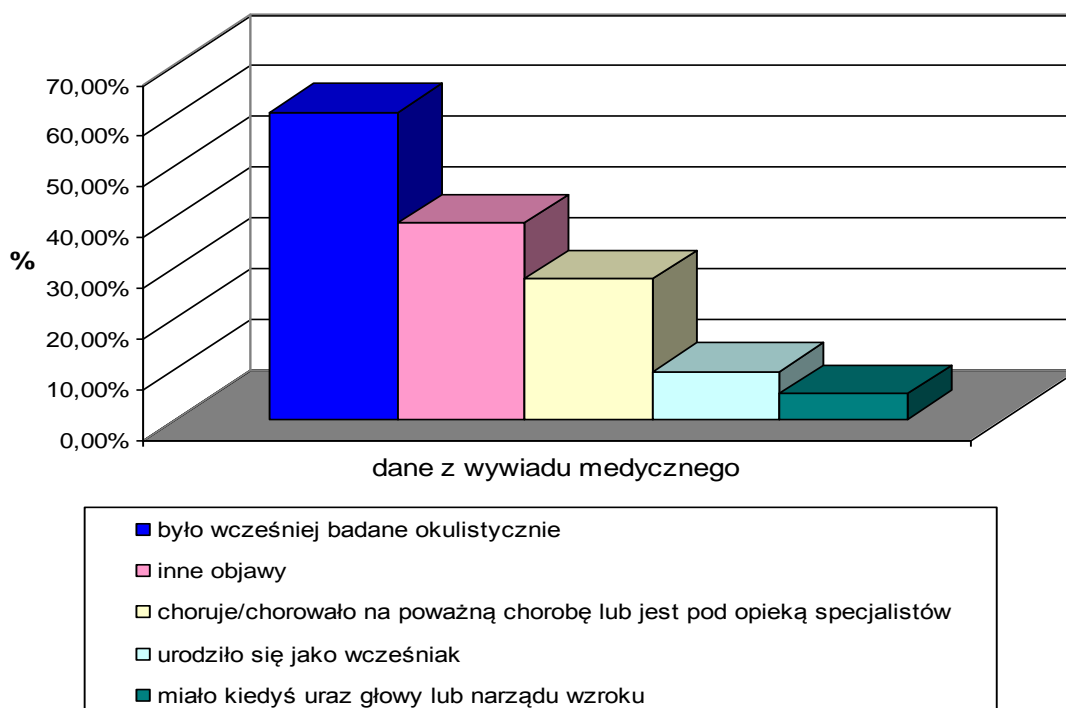
Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba dzieci, u których stwierdzono nieprawidłowości w badaniach:				
		ostrości wzroku	refrakcji	ustawienia oczu	widzenia obuocznego	dna oka
chłopcy	691	100	173	32	32	41
dziewczynki	697	107	156	35	39	35
Razem	1388	207	329	67	71	76

Analiza ankiet u dzieci, u których wykryto zaburzenia wzroku

W wyniku przeprowadzonych badań w ramach Programu u **447 dzieci** (tj. 32,2% populacji badanej) wykryto zaburzenia wzroku.

Analizując dane z wywiadu medycznego u wszystkich osób, u których wykryto zaburzenia wzroku można stwierdzić, że 60,63% tj. 271 dzieci nie miała wcześniej wykonywanego badania okulistycznego. Opiekunowie wymienili aż u 38,70% tj. 173 dzieci inne objawy mogące świadczyć o występowaniu zaburzeń wzroku u dziecka.

Następnie odsetek dzieci, które chorują bądź chorowały na poważną chorobę lub jest pod opieką specjalistów wynosił 27,74% tj. 124 osoby. Wśród dzieci z zaburzeniami wzroku 9,40% tj. 42 dzieci urodziło się jako wcześniaki. Kolejno, z wywiadu medycznego wynika, iż odsetek dzieci, które miało kiedyś uraz głowy lub narządu wzroku wynosił 5,15%, tj. 23 dzieci. Szczegółowe informacje na temat populacji z zaburzeniami wzroku zawiera poniższy wykres.

Dotychczasowe badania wykazują konieczność kontynuowania Programu. Biorąc pod uwagę fakt, że późne wykrycie wad wzroku zeza może wiązać się z konsekwencjami zdrowotnymi należy stwierdzić, że efekty programu profilaktycznego pn. „Zapobieganie rozwojowi niedowidzenia – wczesne wykrywanie wad wzroku i zeza u dzieci” są znaczące.

Program przyczynił się także do zwiększenia świadomości rodziców i opiekunów na temat występowania wad refrakcji i zeza u dzieci, ich konsekwencji oraz potrzeby wczesnego diagnozowania i leczenia.